

BERNARD PINATEL OVER DE TRANSITIE VAN TOTALENERGIES

‘Antwerpen heeft een unieke kans om het industriële centrum voor groene waterstof te worden’

De vetpotten van TotalEnergies zijn nog altijd gedrenkt in fossiele brandstoffen, maar in Parijs worden plannen gesmeed om tegen 2050 koolstofneutraal te zijn. “Met een sleutelrol voor groene waterstof. Dankzij de vergroening van onze Antwerpse raffinaderij kan die droom werkelijkheid worden”, zegt Bernard Pinatel, die als lid van het directiecomité ook verantwoordelijk is voor het omvangrijke raffinagecentrum in de Antwerpse haven. DAAN KILLEMAES EN OLIVIER MOUTON IN PARIJS

TotalEnergies viert dit jaar zijn honderdste verjaardag als een reus in fossiele brandstoffen. De beurskapitalisatie van 140 miljard euro van het Franse energiebedrijf stoelt op een jaarlijkse operationele cashflow – ruim 30 miljard euro in 2023 – die nog grotendeels wordt verdiend met olie en aardgas. Niet dat ze in Parijs blind zijn voor de klimaattransitie. Van de westerse oliiegiganten investeert TotalEnergies het meest in

hernieuwbare en koolstofarme energie. Een derde van het investeringsbudget van 17 à 18 miljard dollar voor 2024 wordt gebruikt om de energietransitie te financieren. “Groene elektriciteit is de energie van de 21ste eeuw.

‘De productie en de verkoop van groene elektriciteit zullen tegen 2050 goed zijn voor ongeveer de helft van ons energieaanbod’

We hebben daarom al tien jaar geleden besloten te investeren in hernieuwbare energie als derde pijler van de groep, naast olie en gas”, zegt Bernard Pinatel, die ook de Belgische activiteiten van de groep overziet (zie kader *TotalEnergies in België*).

Aan de horizon gloort de Europese ambitie om tegen 2050 netto koolstofneutraal te zijn. “Ook wij willen tegen 2050 *net zero* zijn”, zegt Pinatel. “De productie en de verkoop van groene elektriciteit zullen tegen 2050 goed zijn voor ongeveer de helft van ons energieaanbod, tegenover 5 procent vandaag. Nog eens 25 procent van de omzet zal komen uit moleculen met een laag koolstofgehalte, zoals groene waterstof en biogas. De resterende 25 procent zal nog bestaan uit aardgas en olie”, zegt Bernard Pinatel.

Maar kan de groep evenveel cashflow verdienen aan groene energie als aan fossiele brandstoffen? Beleggers kopen het aandeel voor het interessante aandeelhoudersrendement, dat sinds 2019 jaarlijks gemiddeld 12,6 procent bedroeg. “We moeten sterk blijven in olie en gas. Beleggers kopen daarvoor onze aandelen”, zei Patrick Pouyanné, de CEO van TotalEnergies, eerder deze maand in de *Financial Times*.

“Er wordt vaak gezegd dat hernieuwbare energie minder winstgevend is dan fossiele energie. Dat klopt niet”, zegt Bernard Pinatel. “Vandaag mikken we voor hernieuwbare energie op een rendement op eigen vermogen van 12 procent. Dat rendement is in hernieuwbare energie heel stabiel, terwijl het in fossiele brandstoffen heel cyclisch is. Soms is het rendement op fossiel hoger, soms lager. Gemiddeld bieden fossiele brandstoffen over de cyclus heen ook een rendement van ongeveer

➔ BERNARD
PINATEL

“Ook TotalEnergies
wil tegen 2050 net
zero zijn.”

12 procent. We hebben de berekeningen gemaakt. Bij een olieprijs van 60 dollar per vat is hernieuwbare energie even rendabel als fossiele energie.”

In de race naar net zero onderstreept Bernard Pinatel de enorme perspectieven die groene waterstof biedt voor de Antwerpse haven én de sleutelrol die TotalEnergies kan spelen om in Antwerpen een industrie gebaseerd op groene waterstof van de grond te krijgen. “In onze raffinaderijen in Europa verbruiken we momenteel 500.000 ton grijze waterstof als grondstof. Die wordt geproduceerd uit aardgas. Een ton waterstof komt overeen met de uitstoot van 10 ton CO₂. Onze raffinaderijen stoten dus 5 miljoen ton CO₂ uit door het verbruik van grijze waterstof. Dat is bijzonder veel”, zegt Bernard Pinatel. “We hebben besloten die grijze waterstof in onze raffinaderijen te vervangen door groene waterstof, die ofwel lokaal geproduceerd wordt via elektrolyse op basis van groene stroom, ofwel wordt ingevoerd in de vorm van ammoniak.”

Hoe kan de vergroening van uw Antwerpse raffinagecomplex de haven van Antwerpen op de kaart zetten als een Europese hub voor groene waterstof?

BERNARD PINATEL. “Om de raffinaderij in Antwerpen straks te bevoorraden met groene waterstof heeft TotalEnergies een aanbesteding uitgeschreven. Die had een ongelooflijk succes. We hebben bijna zestig aanbiedingen gekregen voor in totaal zeven tot acht keer de volumes aan groene waterstof die we nodig hebben in Antwerpen. Tussen die aanbiedingen zitten grote spelers, maar ook veel ontwikkelaars van groenestroomparken. Die ontwikkelaars zoeken naar financiering. Banken en investeringsfondsen geven pas ➔

leningen als de ontwikkelaars solide, langlopende contracten kunnen voorleggen. Wel, wij engageren ons voor contracten van tien tot vijftien jaar, waarmee ontwikkelaars naar de bank kunnen trekken. Dat is uniek.

“Vorig jaar was Antwerpen als draaischijf van groene waterstof nog een concept. Er ontbrak nog een grote speler die zich smeeft. Wel, wij zijn die speler. Dankzij die aanbesteding kunnen we van Antwerpen een hub van groene waterstof maken. We kunnen niet alleen onze raffinaderij koolstof-arme maken, we kunnen ook een ecosysteem ontwikkelen die de productie, invoer en distributie van groene waterstof mogelijk maakt en ook andere industriële activiteiten zal aantrekken. Voor België is dit een unieke kans.”

Groene waterstof is wel nog eens stuk duurder dan grijze waterstof.

PINATEL. “Europa heeft een kader gecreëerd dat toelaat groene waterstof toch te valoriseren op de raffinagemarkt. Het is nu aan de lidstaten om dat om te zetten op het nationale niveau, met economische en fiscale steun, zoals Frankrijk en Duitsland dat al gedaan hebben. Als de Belgische overheid dat niet op dezelfde manier doet, kan een aantal spelers voor een andere locatie kiezen. Zo wordt het spel nu gespeeld. Ik kan u zeggen dat ook andere landen knokken voor de uitbouw van een hub voor groene waterstof. De Belgische overheden hebben dit echter goed begrepen en hebben vorig jaar een goede waterstofstrategie uitgetekend. “Een tweede grote project om onze activiteiten klimaatvriendelijker te maken is de opvang en opslag van CO2. Ook op dat gebied is de Antwerpse haven vooruitstrevend. We maken deel uit van

het consortium dat investeringen in infrastructuur voorbereidt om CO2 op te vangen, vloeibaar te maken voor transport en op te slaan in lege gasvelden in de Noordzee. Ook hier zijn overheidssubsidies nodig om het project rendabel te maken.”

België heeft minder diepe zakken om subsidies te geven dan bijvoorbeeld Frankrijk.

PINATEL. “België heeft heel wat troeven, zoals zijn centrale ligging in Europa, die toegang biedt tot de hele Noordwest-Europese markt. En we hebben hier fabrieken van topkwaliteit, uitgerust door top-

TOTALENERGIES
“Ook in de opvang en opslag van CO2 is de Antwerpse haven vooruitstrevend.”

werknemers. Antwerpen beschikt al over heel wat infrastructuur. Antwerpen kan dus goede kaarten uitspelen. Voor de lokale productie van groene waterstof hebben we ook groene stroom nodig, zoals windenergie uit de nieuwe Prinses Elisabethzone die voor de Belgische kust zal worden ontwikkeld. We hebben die groene energie nodig. Het enige wat nog op punt moet worden gezet, is het uittekenen van het regelgevend kader en het geven van de juiste steun.”

Antwerpen en Feluy zullen nog belangrijkere locaties zijn voor de groep in 2050?

PINATEL. “Dat wens ik. We investeren om die vestigingen netto koolstofvrij te maken tegen 2050. We investeren ook in de recyclage van plastics. Niemand wil nog dat polymeren aan het einde van hun levensduur in de oceaan belanden. We werken aan projecten om plastic afval te hergebruiken als grondstof.”

‘Vorig jaar was Antwerpen als draaischijf van groene waterstof nog een concept. Er ontbrak een grote speler die zich smeeft. Wel, wij zijn die speler’

Is een energiesysteem gebaseerd op hernieuwbare energie duurder dan een energiesysteem gebaseerd op fossiele brandstoffen?

PINATEL. “Hernieuwbare energie is wispelturiger in aanbod. Groene waterstof bijvoorbeeld is duurder dan grijze waterstof als een elektrolyser op basis van wind- en zonne-energie maar de helft van de tijd kan produceren. Dat is een eerlijke boodschap. Je mag de consument niet wijsmaken dat hernieuwbare energie niet duurder is. We leven vandaag nog groten-deels in een fossiele wereld, omdat fossiele brandstof de grootste energetische waarde heeft, het meest overvloedig aanwezig is, het goedkoopst is en het makkelijkst in gebruik.”

Hoe beïnvloedt de klimaattransitie de strategie van de groep?

PINATEL. “Het wereldwijde energiesysteem is nog voor 80 procent gebaseerd op fossiele brandstoffen, met een hoofdrol voor olie en aardgas. Dat aandeel daalt nog niet, omdat de vraag naar energie nog

TOTALENERGIES IN BELGIË

TotalEnergies heeft een grote aanwezigheid in België, die deels nog voortspuit uit de overname van de Belgische oliemaatschappij Petrofina in 1999. In België telt de groep bijna 4.000 werknemers. Het petrochemische complex in Antwerpen is het grootste en meest energie-efficiënte van TotalEnergies in Europa. In het Waalse Feluy worden polymeren geproduceerd en ligt het onderzoekscentrum, met een focus op de recyclage van polymeren en de ontwikkeling van katalysatoren.

In hernieuwbare energie is de groep de exclusieve afnemer van het Rentel-windpark op de Noordzee en de uitbater van de waterkrachtcentrale van Plate Taille in Henegouwen.

TotalEnergies investeert in België ook in zonneparken en batterijopslag. Via de overname van Lampiris in 2016 kocht het bedrijf een stek op de Belgische retailmarkt voor elektriciteit. TotalEnergies maakt daarnaast deel uit van het consortium Antwerp@C dat een netwerk voor CO₂-afvang en -opslag in de Antwerpse haven wil ontwikkelen.

Het netwerk van 570 tankstations werd vorig jaar ondergebracht in een joint venture met Alimentation Couche-Tard, een specialist in voedingsdistributie. “De elektrificatie van het autopark heeft grote gevolgen voor de toekomst van het klassieke tankstation. Een elektrische auto zal in 80 procent van de gevallen op het werk of thuis opgeladen worden. We moeten onze tankstations dus een nieuw perspectief bieden, wat kan via de samenwerking met Alimentation Couche-Tard”, zegt Bernard Pinatel.

TotalEnergies investeert intussen in een netwerk van laadpalen, vooral langs de autowegen en in Brussel, Antwerpen en Gent.

altijd toeneemt in het spoor van de groeiende wereldbevolking. Anderhalf miljard mensen hebben nog geen toegang tot energie. Vorig jaar steeg de vraag naar olie nog met 1,5 procent. De stijgende productiecapaciteit van hernieuwbare energie vangt voorlopig enkel de stijgende vraag naar energie op, zonder fossiele brandstoffen al te vervangen. Wij proberen aan die energievraag tegemoet te komen met olie en gas met de laagste CO₂-uitstoot. We zijn daarom bijvoorbeeld uit olie gestapt die afkomstig is uit de teerzanden in Canada en Venezuela.

“We blijven investeren in het behoud van onze productiecapaciteit van olie en aardgas om de natuurlijke productiedaling bij de uitbating van velden op te vangen. We blijven ook investeren in nieuwe projecten. Vanaf 2030 verwachten we een piek in de olievraag, die daarna heel langzaam zal afnemen. Daar willen we op anticiperen via investeringen in hernieuwbare energie, zoals wind, zon, batterijen, biogas en groene waterstof. ➔

TOTALENERGIES

“Het klopt niet dat hernieuwbare energie minder winstgevend is dan fossiele energie.”

Tegen 2030 willen we wereldwijd bij de top vijf van hernieuwbare-energiebedrijven horen. Een deel van de cashflow uit de fossiele business helpt ons om de investeringen in hernieuwbare energie te financieren.”

In welke mate vindt u nog investeerders die bereid zijn om te beleggen in fossiele energie?

PINATEL. “U moet weten dat bijna de helft van onze aandelen in handen van Amerikaanse fondsen is. Aan de andere kant van de oceaan zijn de gevoeligheden toch anders, met een grotere tolerantie voor fossiele energie. Wij worden intussen ook erkend als een van de grote oliebedrijven die het meest en het snelst investeren in hernieuwbare energie.”

Is die strategie van TotalEnergies compatibel met een opwarming van maximaal 2 graden, zoals in Parijs in 2015 is afgesproken?

PINATEL. “De recente klimaatconferentie in Dubai was dankzij de praktische insteek heel interessant. De conclusies van die klimaatop luiden dat de investeringen in hernieuwbare energie moeten verdrievoudigen, dat de investeringen in energie-efficiëntie moeten verdubbelen en dat de uitstoot van methaangas drastisch naar beneden moet. De top onderstreepte ook het belang van aardgas als transitietechnologie. Die conclu-

sies komen perfect overeen met de pijlers van onze strategie. We willen onze capaciteit in hernieuwbare energie verdrievoudigen en we investeren 1 miljard dollar om onze operaties energiezuiniger te maken, vooral in de petrochemie.”

Klimaatactivisten viseren uw bedrijf. In België bijvoorbeeld probeerden ze te TotalEnergies te weren als sponsor van de 20 kilometer van Brussel.

PINATEL. “Wij ontvangen nog altijd heel veel sollicitaties van studenten. Het gaat om 180 kandidaturen per vacature. Ik respecteer de klimaatacties van de jongeren, maar er is een verschil tussen mediagenieke acties en de realiteit. Als de jeugd de tijd neemt om te begrijpen wat we doen, dan ontdekken ze bij ons heel wat beroepen waarmee ze de energietransitie vorm kunnen geven. En ze krijgen daar bij TotalEnergies de nodige middelen voor. Dit jaar investeren we 5 miljard dollar in hernieuwbare energie of energie met een laag CO₂-gehalte. Het gaat om 5 miljard aan kapitaal, die voor 10 tot 15 miljard euro aan projecten mogelijk maken.”

‘Je mag de consument niet wijsmaken dat hernieuwbare energie niet duurder is’

BIO

- Geboren in **1962**
- Studie **École Polytechnique en Institut d’Etudes Politiques**, MBA aan **Insead** en economische statistiek aan **École nationale de la Statistique et de l’Administration économique**
- Begint carrière bij consultant **Booz-Allen & Hamilton**
- **Vanaf 1991:** diverse functies bij **TotalEnergies**
- **2000-2006:** CEO France-Bostik
- **2006-2009:** voorzitter en CEO **Total Cray Valley – Refining & Chemicals**
- **2010-2015:** voorzitter en CEO **Bostik**
- **2015-2016:** vice-president **High Performance Materials, Arkema**
- **Sinds 2016:** lid directiecomité **TotalEnergies**, president **Refining & Chemicals**

Kan de Europese industrie de concurrentie nog aan met de Verenigde Staten, waar energie veel goedkoper is en de federale eenvoudige subsidieprogramma aanbiedt via de Inflation Reduction Act?

PINATEL. “De Verenigde Staten hebben een competitief voordeel als grote producent van olie en aardgas. Vooral de aardgasprijzen zijn er fors lager. Omgerekend in olietermen noteert de aardgasprijs in de Verenigde Staten 16 dollar per vat. Ik maak wel een kanttekening bij het subsidiebeleid van de Verenigde Staten. Dat ondersteunt vooral de uitbreiding van het aanbod. Europa werkt vooral via een regelgevend kader dat de vraag stuurt en de markt ontwikkelt, wat op zijn beurt investeringen uitlokt. De Verenigde Staten en Europa ondersteunen de energietransitie dus op een totaal verschillende manier. “Wij voelen ons als investeerder in bijvoorbeeld groene waterstof en duurzame vliegtuigbrandstof comfortabeler bij de Europese aanpak, omdat de vraag en de markt al bestaan. In de Verenigde Staten bouwt iedereen fabrieken, zonder garantie dat er voldoende vraag zal zijn. Blijven klanten weg, dan moeten de prijzen dalen, wat grote druk kan zetten op de rentabiliteit van die investeringen.”

Europa bleek in 2022 kwetsbaar voor aardgastoevoer door de afhankelijkheid van Rusland. Is deze crisis bezworen?

PINATEL. “Gelukkig konden we dit Russische aardgas grotendeels vervangen met lng uit de Verenigde Staten en Qatar. Diversificatie van leveranciers is cruciaal voor de Europese energiebevoorrading. Je mag je niet te afhankelijk maken van één leverancier. Dat is pijnlijk duidelijk geworden toen de Russische aardgastoevoer stokte. **i**